

IN HONOREM PROF. EM. ŽELJKO HORVATIĆ

*Tek izabranom srcu zbori lira
i nije pjesma koju viču мноzi*

(A. G. Matoš, “Mladoj Hrvatskoj”)

U povodu osam desetljeća života ovom spomenicom – *magna cum observantia* – obilježavamo više od pet desetljeća jedne osebujne znanstvene i nastavne karijere, habitusa sveučilišnog profesora, nastavnika kaznenoga prava i drugih kaznenih znanosti na hrvatskim sveučilištima i visokim školama te plodnog zakonopisca – jednostavno rečeno, barda hrvatske kaznenopravne znanosti – profesora emeritusa Željka Horvatića. Nedvojbeno, riječ je o osobi koju možemo smatrati jednim od najvećih autoriteta hrvatskog kaznenog prava i prakse te istodobno jednim od rijetkih, ako ne i posljednjih enciklopedista kaznenoga prava u najširem smislu. Bio je dugogodišnji predstojnik Katedre za kazneno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, predstojnik Poslijediplomskog studija iz kaznenopravnih znanosti, utemeljitelj i aktualni predsjednik Akademije pravnih znanosti Hrvatske, prvi predsjednik Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu, ekspert Ujedinjenih naroda za probleme kriminala i kazneno pravosuđe i obnašatelj niza drugih funkcija u Ujedinjenim narodima, Vijeću Europe, domaćim i stranim znanstvenim i strukovnim asocijacijama, dekan Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci i Zagrebu, prorektor Sveučilišta u Rijeci, voditelj specijaliziranih tijela Hrvatskog sabora, Vlade, Ministarstva pravosuđa itd. Utoliko njegov je doprinos znanosti – višekratno prepoznat kao izniman i nagrađivan najvišim nagradama za znanost i životno djelo.

Željko Horvatić rođen je 6. kolovoza 1934. godine u Sisku. Osnovnu i srednju školu završio je u Zagrebu, a na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Za-

grebu diplomirao je 1956. godine kao jedan od najboljih studenata u generaciji. Tijekom 1956. – 1957. bio je sudski vježbenik Kotarskog suda u Zagrebu, a od 1957. do 1963. sudac i predsjednik Kotarskog suda u Delnicama kao tada najmlađi predsjednik jednog suda u Hrvatskoj. U međuvremenu, 1962. godine, na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu stječe akademsko zvanje magistra kaznenopravnih znanosti. Sljedeće četiri godine (1963. – 1967.) provodi u inozemstvu kao pravni savjetnik i direktor pravnih poslova poduzeća “Hidrotehna-Ingra” sa sjedištem u Kairu u Egiptu. Po izbijanju tzv. šestodnevnog izraelsko-egipatskog rata u lipnju 1967. vraća se u Hrvatsku te sljedeće desetljeće (od 1967. do 1977.) radi kao savjetnik u tadašnjem Republičkom sekretarijatu za pravosuđe. Konačno, 1977. godine na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu uspješno brani doktorsku disertaciju, čime je stekao akademsko zvanje doktora znanosti. Iste godine počinje njegova formalna akademska znanstvena karijera.

Od 1977. do 1987. profesor je kaznenog prava, kriminologije i međunarodnog kaznenog prava te prodekan i dekan Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, a zatim i prorektor Sveučilišta u Rijeci. U tom razdoblju bio je i predsjednik Zajednice sveučilišta u Hrvatskoj. Od 1987. godine profesor je kaznenog prava, kriminologije i međunarodnog kaznenog prava Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, dekan (1991. – 1993.), predstojnik Katedre za kazneno pravo, predstojnik Poslijediplomskog studija iz kaznenih znanosti Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, dopredsjednik Upravnog vijeća Sveučilišta u Zagrebu, profesor kriminologije, politike suzbijanja kriminala i kaznenog prava na višem i visokom kriminalističkom studiju Policijske akademije, odnosno Visoke policijske škole Ministarstva unutarnjih poslova RH, profesor kriminologije i pravnog statusa duševno abnormalnih osoba na posljediplomskim studijima iz socijalne psihijatrije i sudske psihijatrije na Medicinskom fakultetu u Zagrebu. U trajno znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u društvenom znanstveno-nastavnom području, znanstveno polje pravo, izabran je 1998. godine. Od utemeljenja matičnih povjerenstava bio je član, zamjenik predsjednika i više od dvadeset godina predsjednik matičnog povjerenstva za polje prava. Bio je član više sveučilišnih odbora, kao dekan bio je član Senata, u dva slučaja predsjednik Povjerenstva za podjelu počasnih doktorata Sveučilišta u Zagrebu (Mock i Badinter) i u jednom slučaju član tog Povjerenstva. Predavao je na Sveučilištima u SAD-u (Yale i Duke), Njemačkoj (Freiburg/Br), Italiji (Trst, Padova, Catania, Rim), Austriji (Graz, Beč), Sloveniji (Ljubljana), Poljskoj (Toruń, Krakov), Mađarskoj (Budimpešta), Ni-

zozemskoj (Den Haag) i dr. Objavio je više od 100 znanstvenih radova i šest knjiga.

Utemeljitelj je, prvi i aktualni predsjednik Akademije pravnih znanosti Hrvatske, predsjednik Društva sveučilišnih nastavnika i drugih znanstvenika u Zagrebu. U posljednjih desetak godina svoje karijere obavljao je i dužnosti predsjednika Povjerenstva Ministarstva pravosuđa za izradu novog Kaznenog zakona RH, Povjerenstva Ministarstva pravosuđa za izradu novog Zakona o prijestupima i prekršajima RH, Povjerenstva Ministarstva pravosuđa za izradu Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, državnog savjetnika u Ministarstvu pravosuđa RH, člana Komisije za pravosudne ispite u RH, predsjednika Komisije Vlade RH za ratne zločine, predsjednika Savjeta za pripremu prijatelja suda pred Međunarodnom kaznenim tribunalom za bivšu SFRJ, člana Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog sabora itd. Od prijama RH u članstvo Vijeća Europe (1996.) bio je voditelj delegacije RH u Europskom odboru za probleme kriminala (CDPC), od 2001. i član Ureda tog Odbora. Od 1997. do 2001. bio je predstavnik RH u Multidisciplinarnoj skupini Vijeća Europe protiv korupcije (GMC) i član njezina Ureda. Od 1993. voditelj je ili član delegacije RH na zasjedanjima Komisije za sprečavanje kriminala i kazneno pravosuđe, Gospodarskog i socijalnog vijeća UN-a (CCPCJ), član delegacije RH i potpredsjednik X. kongresa UN-a za prevenciju kriminala i postupanje s počiniteljima kaznenih djela (Beč, 2000.), predstavnik RH u Odboru UN-a za pregovore o Konvenciji protiv transnacionalnog organiziranog kriminala (1996. – 2000.) te predstavnik RH u *ad hoc* odboru UN-a za pregovore o Konvenciji protiv korupcije (od 2001.) i član Izvršnog odbora Međunarodnog znanstvenog i stručnog savjetodavnog vijeća Ujedinjenih naroda za prevenciju kriminala i kazneno pravosuđe (ISPAC).

Ranih sedamdesetih godina, kao suradnik i ubrzo sukcesor profesora Zlatarića, sudjelovao je u radu specijalizirane radne skupine sa zadatkom donošenja novog (unutar koncepta podijeljene nadležnosti) republičkog hrvatskog kaznenog zakonodavstva 1977. godine. Iste godine doktorirao je na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu danas već glasovitom tezom o izboru kazne u kaznenom zakonodavstvu i praksi. Od tada do danas bio je i ostao *auctor primus* ne samo za uže područje kaznenopravnih sankcija i njihove primjene, već i ukupne politike suzbijanja kažnjivih ponašanja (tzv. kriminalne politike), koju je znanost upravo on promovirao na hrvatskim pravnim studijima i visokim učilištima. Utoliko se, bez pretjerivanja, može konstatirati da je moderan sustav sankcija hrvatskog kaznenog zakonodavstva u najširem smi-

slu utemeljen na konceptu koji je osmislio, promovirao i afirmirao upravo profesor Horvatić. Ovamo pripada i ključna kriminalnopolitička i kaznenopravna problematika, počevši od one vezane uz pojedine institute – krivnje, uvjetne osude, sigurnosnih mjera, novčane kazne, alternativnih sankcija itd., do pitanja načelne naravi – filozofsko-pravno i doktrinarno promišljanje svrhe propisivanja kaznenih djela i prekršaja, svrhe kažnjavanja, ograničenja kaznenopravne prisile, načela pravne države i vladavine prava, načela zakonitosti, individualizacije itd. Početkom 90-ih, u jeku agresije na Republiku Hrvatsku, preuzima odgovornost za stvaranje potpuno novog hrvatskog kaznenog zakonodavstva te je na čelu radne skupine s tim zadatkom. Osobno sastavlja prvi nacrt novoga hrvatskog kaznenog zakonodavstva koje će 1998. stupiti na snagu, postavljajući temelje i aksiome na kojima ono počiva i danas.

Njegova znanstvena antologija obuhvaća desetke krucijalnih djela kaznenopravne dogmatike, politike suzbijanja kažnjivih ponašanja, kriminologije, penologije i drugih posebnih kaznenih znanosti, riznicu znanstvenog opusa od preko stotinu djela između kojih najmanje pedesetak ključnih odabranih radova objavljenih u razdoblju od 1963. godine do danas u knjigama, udžbenicima, monografijama, znanstvenim i stručnim časopisima, kao i uopće periodici, zbornicima, ali i dnevnom tisku. Tim više, jer je opće poznato da nečije cjeloživotno djelo, pa tako i ono profesora Horvatića, ne svjedoči i ne govori samo i isključivo o osobi autora, već istodobno pruža osebujan uvid u noviju povijest, u prvome redu hrvatskoga kaznenog prava i zakonodavstva, razvitku kojega je, posebno u posljednjem desetljeću prošlog stoljeća kao najplodnijem razdoblju znanstvenog rada, on dao nemjerljiv doprinos. Riječ je o doista impresivnom i još nedovršenom mozaiku.

Već i sumaran uvid u sadržaj opusa prof. Horvatića čak i samo fragmentarno obaviještenom čitatelju odaje da je riječ o najaktualnijim temama hrvatskoga kaznenog prava te uopće kaznenoga prava konca 20. i početka 21. stoljeća. Utoliko se niz njegovih znanstvenih opservacija – unatoč relativno kratkom vremenskom odmaku – može svrstati u kategoriju onih antologijskih dosega. Bilo da se pritom bavio općim kaznenopravnim temama, problematikom kaznenih sankcija kao svojom izabranom specijalističkom temom, problematikom međunarodnoga kaznenog prava, prekršajnim pravom, politikom suzbijanja kažnjivih ponašanja, djelovanjem kaznenoga pravosuđa ili kojom drugom problematikom, svojom je izvanrednom rekognicijom beziznimno svjedočio i potvrđivao vlastiti *gradus academicus*. Baveći se tako općim kaznenopravnim temama, dosljedno je promovirao kazneno pravo kao jedan od

najznačajnijih instrumenata suvremene politike suzbijanja kriminala, pravne države i vladavine prava, ali još dosljednije upozoravao na opasnosti nekritičkih i pretjeranih očekivanja u pogledu njegove funkcije. Kolokvijalno, uvijek je jasno upozoravao da valja u šumi razaznati stablo, drugim riječima ne zaboraviti da je ono – kazneno pravo – samo *ultima ratio*, posljednje sredstvo, dakle ne uvijek i ne bezuvjetno opravdano ciljem, jer načelo ograničenja kaznenopravne prisile – na kojem je dosljedno, cijelim svojim akademskim autoritetom inzistirao – nipošto za njega nije bilo deklarativne naravi. Konačno, taj je *arbor* ili stablo, naime, uvijek bio i bit će čovjek, pojedinac – ma kakav bio i ma što učinio – kao apsolutni stožer i apsolutna vrijednost bilo kojeg i svevremenskog društva. Koliko god izgledao očevitim i samim po sebi razumljivim, takav stav – nažalost – i danas je u većine autora kaznenopravne dogmatike samo *flosculus brevissimus*.

U vezi s time, jedno od najplodnijih poglavlja, koje je osobno smatrao ne samo svojom specijalnošću, već upravo pozivom, bila je i ostala problematika kaznenopravnih sankcija, posebno kazne i kažnjavanja. Kazna je za Horvatića oduvijek bila primarno zlo prikrivena sadržaja, ma koliko šutjeli o tome. Jedan je od rijetkih koji se nikada nije libio priznati i razotkriti rudimentarni retributivizam u sadržaju suvremenih ili preuzetno nazvanih tzv. modernih kaznenopravnih sankcija. U njegovu svijetu, kao i njegovu kaznenom pravu – pa nazivao se on i “klasičnim svijetom” – nije bilo i nema mjesta rigidnom licemjerju, egzemplarno: u tom svijetu ne postoji smrtna kazna i ne postoji kazna doživotnog oduzimanja slobode, rehabilitacija znači upravo to što govori sama riječ, zastara označava nemogućnost pokretanja kaznenog postupka ili izvršenja kazne zbog proteka vremena, a pravna posljedica osude načelno ne bi trebala nadilaziti zlo same kazne. Obje potonje kategorije vidi dosljedno i pretežito kao materijalnopravne, sa svim konzekvencama koje iz toga proizlaze. S navedenima su usko povezane i druge načelne kaznenopravne teme poput onih o primjeni blažeg zakona ili koncepcije krivnje u kontekstu problematike neubrojivosti. I tu Horvatić odstupa od konvencionalnih shvaćanja zagovarajući primjenu blažeg zakona *in concreto et in extenso* (naime, sagledavanjem kaznenog zakona u njegovoj ukupnosti), a da se ne govori o ekskluzivnom konceptu kaznenopravnog učinka neubrojivosti na temelju kojega je izravno zaslužan za uvođenje u zakonodavstvo propisa o zaštiti osoba s duševnim smetnjama. Uopće, svaki institut promatrao je primarno u kriminalnopolitičkom kontekstu te je u tom smislu često bio bliži praktičarima, nego li teoretičarima kaznenoga prava. Bavio se, dakako, i nizom drugih

tema: uvjetnom osudom i sudskom opomenom, ublažavanjem kazne, svrhom kažnjavanja (bit će upamćen po sentenci: “ne oštrina, nego izvjesnost kazne”) i višekratno problematikom propisivanja, odnosno izbora vrste i mjere kaznenopravnih sankcija. Nije bio sretan izričajima “zakonska” i “sudska politika” kažnjavanja, a napose je ovaj potonji smatrao neprikladnim. U njegov opus, dakako, pripadaju i povijesnopravne teme, pri čemu je osobitu pozornost u svojim radovima posvećivao izvornim hrvatskim pravnim spomenicima statutarnog kaznenog prava itd. za koje je smatrao da ni po čemu ne zaostaju za onima europskog civilizacijskog kruga, pače ih u mnogočemu i nadmašuju. Ovo su samo crtice koje jasno upućuju na njegovo osebujno *primum ante omnia* gledište u suvremenom promišljanju koncepta hrvatskog kaznenog prava i, slobodno se može reći, filozofije.

Istodobno, poznat je i po naporima u smjeru izgradnje sustava međunarodnog kaznenog prava. Kao prijatelj i suradnik mnogih europskih i svjetskih autoriteta na tom području (npr. Cherifa Bassiounija i dr.) zajednički je radio na koncipiranju i konstituiranju prvog *corpusa* međunarodnog kaznenog zakonodavstva, onog istog koje je, među ostalim, svoj izražaj doživjelo u mnogo kasnijem Statutu Međunarodnog kaznenog suda. Na tom tragu, nastavljajući rad svog precesora Zlatarića, Horvatić je bio pokretač posebnih programa izbornih kolegija međunarodnog kaznenog prava na pravnim fakultetima u Rijeci i Zagrebu, član mnogih značajnih asocijacija od Međunarodnog udruženja za kazneno pravo (fr. AIDP), Međunarodne kriminološke udruge (ISC), Međunarodne udruge društvene obrane (fr. SIDS), Međunarodne udruge za psihijatriju i pravo (ISPL), različitih operativnih tijela za suzbijanje kriminala Vijeća Europe i Ujedinjenih naroda itd. Utoliko, međunarodno kazneno pravo njegova je druga uža specijalnost. Iako se međunarodnim kaznenim pravom kao autor više bavio u posebnim monografskim izdanjima i udžbeničkoj literaturi, u nizu radova, prije svega onima o globalnom suprotstavljanju kriminalu na prijelomu milenija, prezentira temeljne postavke suvremenog međunarodnog kaznenog prava temeljenog na ideji da se “zakonitost mora promatrati u planetarnom, supranacionalnom svjetlu”.

Profesor emeritus Željko Horvatić autor je čiji radovi svjedoče o gotovo zadivljujućoj moći i sposobnosti znanstvenog uvida i prosudbe (*agnitio et iudicium*) zadane problematike. Čitatelj će ostati impresioniran sposobnošću razlikovanja bitnoga i nebitnoga: autor uvijek podjednako dobro vidi kontekst i pojedinačni problem, nikada ne dovodeći u pitanje red vrijednosti. On, osim toga, izvanredno točno zapaža sukus ili bit problema, kao i način, ključ nje-

gova rješenja. To je, zapravo, preduvjet na kojemu se temelji drugo zapažanje – znanstvena dosljednost. Zadivljuje da danas i najpoznatiji čitatelj u cijeloj njegovoj antologiji neće pronaći niti jednu jedinu ne samo profesionalnu, već uopće ljudsku nedosljednost. To je vrлина koja nije tako uobičajena kako se obično misli, napose u društvenim znanostima. S druge strane, pedeset godina je impresivno razdoblje. Unatoč tome, temeljne ideje predstavljene u ranim radovima šezdesetih godina, *mutatis mutandis* razumljivo, autor je beskompromisno zagovarao – kako se to obično kaže – *in omnibus vitae partibus*, u svim, pa i kasnijim razdobljima života. I zasigurno upravo to, uz potrebnu znanstvenu distancu i unatoč često nesklonim vremenima i društvenoj, *nota bene* političkoj stvarnosti, njegovu djelu daje najveću vrijednost. S druge strane, ta ista dosljednost na svoj način rječito potvrđuje tezu o aktualnosti problematike kojom se bavio kroz cijelo to razdoblje. Čini se da se krucijalna pitanja kaznenoga prava opetovano postavljaju za svaku generaciju. Posljedica je to, kao što je poznato, općeg svojstva “nelinearnosti” kaznenoga prava, ne toliko kaznenopravne teorije koliko zakonodavne prakse i tumačenja. Mnogi retrogradni kaznenopravni sadržaji, čak i oni koji su povijesno ocijenjeni prevladanima, opetovano se pojavljuju u novim formama. Autor, osim što je te “retro” kaznenopravne sadržaje dobro poznao, kao i dobar dio odgovora na njih, kontinuirano je na njih podsjećao u svom opusu i zapravo je – *ope et consilio* – djelom i savjetom, mnogima bio vodič u tom smislu.

Temeljito upućen u *sedes materiae*, što mu je omogućavalo da perom oštrim poput skalpela zarezuje u dubinske pore kaznenopravne problematike (i dogmatike), profesor Horvatić se nebrojeno puta dokazao i kao sjajan učitelj, pedagog, prenositelj znanja i poticatelj kritičkog i kreativnog mišljenja svojih suradnika. Njegova su predavanja bila, kako je i sam katkad znao govoriti, ireverzibilni *vitium artis* – jednokratno i neponovljivo iskustvo za akademsku publiku. Vrstan govornik koji je uvijek imao što za reći i to na vrlo slikovit i svima pristupačan način. *Orator fit*. S obiljem poetskih figura. Neprestano je “radio na sebi” i naglašavao ono što ga je njegov učitelj profesor Zlatarić u više navrata podsjećao: da je teorija bez prakse poput kola bez osi (osovine) – *theoria sine praxi rota sine axi*. Stoga su mu predavanja obilovala što stvarnim, a što fiktivnim praktičnim primjerima kojima je upućivao na samu bit pojedinih kaznenopravnih instituta. Kao izvanredan pedagog, ali i pronicljiv psiholog, znao je zaintrigirati svoje suradnike, pobuditi njihovu znanstvenu znatiželju i trasirati njihove znanstvene karijere u željenom i, pokazalo se kasnije, ispravnom smjeru. Ako je jedno od mjerila vrijednosti sveučilišnog nastavnika broj

mladih suradnika s kojima je radio i izgradnju čijih znanstvenih i nastavnih karijera je pomogao, tada se za profesora Horvatića s pravom može reći da je i kao *mentor academicus* bio *primus inter pares*. Nikad se nije zadovoljavao postignutim. Dijelom zbog velikih, ali zdravih ambicija, no u prvom redu zbog stalnog unutarnjeg poticaja za koji je i sam znao reći da on, svima koji ga posjeduju, daje krila, ali i utege. Sloboda sveučilišnog nastavnika koja se ne da usporediti ni s jednom drugom profesionalnom slobodom, isticao je, daje poticaje iza kojih stoje velika prava i još veće odgovornosti. Reagirajući na te poticaje, on je gotovo bez predaha sudjelovao u stvaranju hrvatske kaznenopravne baštine, razvoju karijera mladih istraživača i nastavnika i obrazovanju generacija studenata na svim razinama – od diplomske do doktorske.

Osebjuna i bogata osobnost profesora Horvatića nerijetko je bila distancirana od *mainstreama* jer je životu i svijetu oko sebe pristupao nadilazeći uvriježene standarde. Dobar primjer za to je njegova ideja o osnivanju Akademije pravnih znanosti Hrvatske. Vođen idejom defragmentacije hrvatske pravne znanosti i uvjeren da hrvatski pravni znanstvenici pod jednim krovom mogu realizirati sve ono što nisu u mogućnosti kroz svoje matične institucije, profesor Horvatić je bio i ostao *spiritus movens* osnivanja i djelovanja ove prestižne institucije. Osnovana 2001. godine, danas je Akademija pravnih znanosti Hrvatske, ponajviše zahvaljujući njegovu iskoraku, važan čimbenik u dogradnji hrvatskog pravnog sustava. Duboki trag ostavio je i u drugim institucijama koje hrvatskoj akademskoj zajednici “život znače” – od Društva sveučilišnih nastavnika i drugih znanstvenika u Zagrebu, kojeg je dugogodišnji predsjednik, do raznih sveučilišnih tijela.

Riznica doprinosa profesora Željka Horvatića obiluje nemjerljivim nematerijalnim bogatstvom. Podjednako u domeni razvitka kaznenih znanosti i akademske nastave u Hrvatskoj i inozemstvu te u pozicioniranju mlade države u regionalnom (Vijeće Europe) i globalnom (Ujedinjeni narodi) kontekstu. Upravo nam to bogatstvo koje je nesebično dijelio s drugima, među kojima smo spletom okolnosti bili i mi, njegovi učenici, daje za pravo konstatirati da je profesor emeritus Željko Horvatić jedna od najznačajnijih figura znanosti hrvatskog kaznenog prava u posljednjih stotinu godina.

Zahvalni smo svima koji su na bilo koji način pridonijeli stvaranju i publiciranju ovog izdanja. U prvom redu upravi Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na čelu s dekanom prof. dr. sc. Hrvojem Sikirićem, glavnom uredniku Zbornika Pravnog fakulteta u Zagrebu prof. dr. sc. Marku Petraku i izvršnom uredniku doc. dr. sc. Tomislavu Karloviću, upraviteljici biblioteke Pravnog

fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Andrei Horić i studentima Mariju Rašiću i Lukri Đuka-Alemani, demonstratorima s Katedre za kazneno pravo koji su pomogli u pripremi bibliografije. Dakako, zahvalni smo i svima koji su radili na pripremi i tisku ovog izdanja te svim kolegama, redom vrsnim kazneno-pravnim teoretičarima, koji su našli vremena i volje svojim radovima sudjelovati u obilježavanju ove iznimne prigode. Ove se godine, koja je očito godina obljetnica (s ponosom obilježavamo i 140 godina od osnivanja Stolice/Katedre za kazneno pravo, kazneni postupak i filozofiju prava na tadašnjoj Pravoslavnoj akademiji), navršava i 250 godina od objavljivanja čuvenog pamfleta Cesara Beccarie "O zločinima i kaznama". Daleke 1764. godine Beccaria je, kao suvremenik enciklopedista, pisao o važnosti širenja znanja kao najboljeg jamstva u prevenciji raznih negativnih društvenih pojava među koje pripada i kriminal. Nadamo se i vjerujemo da će i ova hrestomatija biti jedan od priloga u tom pravcu. Grčka riječ *khrestomatheia* dolazi od pridjeva *khrestos*: koristan. Nema nikakve sumnje da će ovo antologijsko izdanje svakome tko se bavi kaznenim pravom, kao znanošću ili samo strukom, biti od najveće koristi te i na taj način u punoj mjeri opravdava taj atribut. Predstavljeni članci danas su i u budućnosti će biti dijelom obvezne literature poslijediplomskog znanstvenog (doktorskog) i stručnog (specijalističkog) usavršavanja, ali će istodobno biti i zapisom jednoga vremena i prostora te vrijednim spomenom osebujne znanstvene i ljudske dimenzije autora koji mu je pripadao.

Zagreb, studeni 2014.

prof. dr. sc. Leo Cvitanović

prof. dr. sc. Davor Derenčinović

